

Ed. 575. Frumvarp til laga [276. mál]
um lögreglusamþykktir.

(Lagt fyrir Alþingi á 110. löggjafarþingi 1987–88.)

1. gr.

Í hverju sveitarfélagi má setja lögreglusamþykkt. Heimilt er að setja lögreglusamþykkt sem gildi fyrir fleiri en eitt sveitarfélag.

2. gr.

Ráðherra setur reglugerð um lögreglusamþykktir sem vera skal fyrirmynd að lögreglusamþykktum sveitarfélaganna. Reglugerðin kemur í stað lögreglusamþykktar þar sem lögreglusamþykkt er ekki sett.

3. gr.

Í lögreglusamþykkt skal, eftir því sem þurfa þykir, kveða á um það sem varðar allsherjarreglu, svo sem:

- a. Reglu og velsæmi á og við almannafæri; allt sem lýtur að því að draga úr hættu og óþægindum, greiða fyrir umferð og tryggja öryggi fólks; friðun og vernd mannvirkja og opinna svæða; hvernig stuðla má að góðri umgengni og hreinlæti á almannafæri.
- b. Opnunar- og lokunartíma veitingastaða; skemmtanahald og hvernig skemmtunum og öðrum samkomum skuli markaður tími.
- c. Verslun og aðra atvinnu á almannafæri; að leyfi þurfi til þess að hafa á tilteknum stað sölu, leigu eða afgreiðslu ökutækja; að leyfi þurfi til þess að reka skemmti- eða leiktæki gegn borgun.
- d. Meðferð dýra til þess að varna því að tjón hljótist af þegar skepnur ganga lausar eða eru í vanhjúðu.

Í lögreglusamþykkt skulu vera ákvæði um það hvernig greiða skuli þau útgjöld sem hin ýmsu ákvæði hennar hafa í för með sér.

4. gr.

Sveitarstjórn semur frumvarp til lögreglusamþykktar og sendir dómsmálaráðuneytinu til staðfestingar. Frumvarpið skal byggt á reglugerð um lögreglusamþykktir með þeim breytingum sem sveitarstjórn telur þörf á vegna umdæmisins.

Ef ráðuneytið telur þurfa að gera breytingar á frumvarpinu áður en það er staðfest skal leggja þær fyrir sveitarstjórn til álita. Breytingar, sem sveitarstjórn fellst ekki á, má eigi setja í samþykktina.

5. gr.

Lögreglusamþykkt gildir að öllum jafnaði fyrir allt umdæmi sveitarfélags.

Nú þykir rétt að skipa svo fyrir að ákvæði samþykktar skuli eigi gilda í hluta umdæmis annaðhvort að nokkru eða að öllu leyti, og skal þess þá getið í samþykktinni eftir því sem við á.

6. gr.

Brot gegn lögreglusamþykkt varða sektum. Sama er um brot á reglum sem settar eru samkvæmt lögreglusamþykkt.

Ef kenna má yfirsjón barns skorti á hæfilegri umsjá foreldris eða þess sem gengur barninu í foreldris stað skal refsa þeim fyrir yfirsjónina.

7. gr.

Ef einhver lætur það ógert sem er skylda hans samkvæmt lögreglusamþykkt eða reglum sem settar eru samkvæmt henni má lögreglustjóri láta gera það eða gera nauðsynlegar ráðstafanir til þess að hindra að vanrækslan valdi tjóni.

Kostnaður við þetta greiðist af þeim sem ábyrgð ber. Sama er um kostnað af ráðstöfun sem lögreglustjóri gerir til þess að hindra fyrirhugaða athöfn eða stöðva athöfn sem ekki er að fullu lokið, en bönnuð er með samþykktinni eða samkvæmt henni. Ef sá sem ábyrgð ber er eigi fær um að greiða slíkan kostnað greiðist hann úr ríkissjóði.

8. gr.

Reglugerð um lögreglusamþykktir skal setja sem fyrst eftir gildistöku laga þessara og skal hún taka gildi þegar liðnir eru sex mánuðir frá birtingu hennar.

Lögreglusamþykktir, sem settar hafa verið áður en sú reglugerð er sett, skulu gilda í sex mánuði eftir gildistöku reglugerðarinnar, nema ný lögreglusamþykkt hafi áður verið gerð fyrir hlutaðeigandi sveitarfélag.

9. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Jafnframt falla úr gildi:

Lög um lögreglusamþykktir fyrir kaupstaðina, nr. 1 3. janúar 1890, með síðari breytingum.

Lög um lögreglusamþykktir í löggiltum verslunarstöðum, nr. 32 4. júní 1924, með síðari breytingum.

Lög um lögreglusamþykktir utan kaupstaða, nr. 107 8. maí 1935.

Lög um heimild til þess að marka skemmtunum og samkomum tíma, nr. 120 22. desember 1947, falla úr gildi þegar reglugerð um lögreglusamþykktir tekur gildi. Taka þá jafnframt gildi þau ákvæði reglugerðarinnar er marka skemmtunum tíma.

Athugasemdir við lagafrumvarp þetta.

Frumvarp þetta er samið af nefnd sem dómsmálaráðherra skipaði 16. október 1987 til þess að endurskoða lög um lögreglusamþykktir. Í nefndina voru skipaðir Ólafur W. Stefáns-son skrifstofustjóri, formaður, Gunnar Eydal skrifstofustjóri og William Thomas Möller héraðsdómslögmaður.

Um lögreglusamþykktir gilda þrenn lög, lög um lögreglusamþykktir fyrir kaupstaðina, nr. 1 3. janúar 1890, lög um lögreglusamþykktir í löggiltum verslunarstöðum, nr. 32 4. júní 1924, og lög um lögreglusamþykktir utan kaupstaðanna, nr. 107 8. maí 1935. Lögreglusamþykktir samkvæmt lögum þessum eru í gildi fyrir alla kaupstaði og sýslur.

Með sveitarstjórnarlögum, nr. 8 18. apríl 1986, voru gerðar verulegar breytingar á málefnum sveitarfélaga og er nú lítill munur á réttarstöðu kaupstaða og hreppa. Sýslunefndir, sem hafa meðal annars það hlutverk að semja frumvörp til lögreglusamþykktar, eru lagðar niður frá ársbyrjun 1989. Af þessum sökum er nauðsynlegt að endurskoða ákvæði laganna um lögreglusamþykktir.

Frumvarpið miðar að því að sett verði ein lög um lögreglusamþykktir í stað eldri laga og að hvert sveitarfélag geti sett sér lögreglusamþykkt.

Gert er ráð fyrir því að ráðherra setji reglugerð um lögreglusamþykktir sem verði fyrirmynd að lögreglusamþykktum sveitarfélaganna. Komi hún í stað lögreglusamþykktar ef sveitarstjórn telur eigi þörf á að setja sérstaka lögreglusamþykkt.

Í lögum um lögreglusamþykktir er mælt fyrir um ýmis atriði sem kveða skal á um í lögreglusamþykktum. Um mörg þessara atriða er fjallað í yngri sérlögum. Sum ákvæði laga um lögreglusamþykktir eru því óþörf og er 3. gr. frumvarpsins samin með hliðsjón af því.

Að öðru leyti en hér hefur verið rakið byggir frumvarpið í meginatriðum á sömu sjónarmiðum og gildandi lög um lögreglusamþykktir.

Athugasemdir við einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Byggt er á því að í hverju sveitarfélagi megi setja lögreglusamþykkt, en ekki einungis í kaupstöðum og sýslum.

Jafnframt er gert ráð fyrir því að setja megi lögreglusamþykkt sem gildi fyrir fleiri en eitt sveitarfélag. Það kann að henta tveimur eða fleiri sveitarfélögum að hafa eina lögreglusamþykkt.

Um 2. gr.

Æskilegt er að efni lögreglusamþykkt sé samræmt eftir föngum. Er því lagt til að ákveðið verði að ráðherra skuli setja reglugerð um lögreglusamþykktir sem verði fyrirmynd að lögreglusamþykktum sveitarfélaganna. Jafnframt er lagt til að slík samþykkt komi í stað lögreglusamþykktar þar sem lögreglusamþykkt er ekki sett.

Um 3. gr.

Í lögreglusamþykktum þarf að kveða á um ýmis atriði sem varða allsherjarreglu, samskipti borgaranna og öryggi þeirra á almannafæri. Atriðin í a–d lið greinarinnar eru flest í gildandi lögum um lögreglusamþykktir.

Í ljósi breytinga á löggjöfnni, síðan lög um lögreglusamþykktir voru sett, má fella úr þeim ýmis ákvæði. Sérlæg og ítarlegar reglugerðir um umferð, vernd barna, hollustuhætti og heilbrigðiseftirlit, byggingamálefni, brunavarnir og lögreglumálefni hafa leyst af hólm ákvæði í lögreglusamþykktum. Um sum atriði getur þó verið æskilegt að hafa einnig ákvæði í lögreglusamþykktum, t. d. um umferðarmál, þó ekki þurfi þau að vera þar eins ítarleg og í sérlægnum.

Í gildi eru sérstök lög og reglur um það hvernig skemmtunum skuli markaður tími. Lagt er til að ákvæði um þetta efni verði framvegis í lögreglusamþykktum. Þessar reglur eiga þar vel heima með ákvæðum um almenna reglu og skemmtanahald, þar á meðal reglum um opunar- og lokunartíma veitingastaða.

Ákvæði er varðar umferð óviðkomandi í skip í höfn er fellt niður, en eigi þykir þörf á að víkja sérstaklega að því í lögum.

Mörg ákvæði lögreglusamþykktar varða almannafæri. Þarf því að skilgreina það hugtak í reglugerð um lögreglusamþykktir. Með almannafæri mundi einkum átt við vegi, svæði og staði sem almenningur fer um eða ætlaðir eru til almenningsnota, utan húss eða innan. Dæmi um slíka staði eru verslanir, samkomustaðir og aðrir þjónustustaðir.

Um 4. gr.

Ákvæði greinarinnar eru efnislega í samræmi við gildandi lög. Gert er ráð fyrir því að sveitarstjórn semji frumvarp til lögreglusamþykktar fyrir sveitarfélagið sem síðan þurfi að fá staðfestingu ráðuneytis. Frumvarp þetta skal byggt á reglugerð ráðuneytisins með þeim breytingum sem sveitarstjórn telur þörf á vegna umdæmisins. Að öðru leyti þarfnast greinin ekki skýringa.

Um 5. gr.

Greinin er efnislega í samræmi við gildandi lög.

Um 6. gr.

Gert er ráð fyrir því að í lögreglusamþykktir kunni að verða sett ákvæði er feli í sér heimild til að setja sérreglur um tiltekin atriði. Brot á þeim reglum mundu varða sektum með sama hætti og brot á lögreglusamþykktum. Sérstakt aldursákvæði (14 ár), að því er varðar yfirsjónir barna, er fellt niður.

Um 7. gr.

Greinin er efnislega í samræmi við gildandi lög.

Um 8. gr.

Brýnt er að reglugerð um lögreglusamþykktir verði sett sem fyrst eftir að lögin taka gildi.

Í lögreglusamþykktum eru margvísleg ákvæði, sem vegna nýrrar löggjafar eiga þar ekki lengur heima, sbr. athugasemdir við 3. gr. Með reglugerð um lögreglusamþykktir mundu slík ákvæði falla úr gildi og ákvæði lögreglusamþykktta samræmd. Þykir rétt að ákveða að eldri samþykktir falli þá úr gildi, þó ekki fyrr en tilteknum tíma eftir að slík reglugerð hefur verið sett. Sveitarstjórnir hafa þannig svigrúm til þess að meta hvort setja þarf sérstaka lögreglusamþykkt.

Um 9. gr.

Greinin þarfnast ekki skýringa að öðru leyti en því að nauðsynlegt er að hafa sérákvæði varðandi brottfall laga um heimild til þess að marka skemmtunum og samkomum tíma og gildistöku nýrra ákvæða um það efni.